

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij zes fracties de behoefte de Minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen inzake de geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken van 12 mei 2014 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1376). Tevens zijn voor dit Schriftelijke Overleg geagendeerd: het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 14 april 2014 (21 501-02, nr. 1370); de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken inzake de Nederlandse medewerking aan onderzoek EULEX Special Investigative Task Force Kosovo (Kamerstuk 29 521, nr. 240) en het fiche over de Mededeling van de Europese Commissie inzake maritieme veiligheidsstrategie (Kamerstuk 22 112, nr. 1831).

De voorzitter van de commissie,
Eijssink

De griffier van de commissie,
Van Toor

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken d.d. 12 mei 2014, het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 14 april 2014, de brief inzake de Nederlandse medewerking aan onderzoek EULEX Special Investigative Task Force Kosovo en de mededeling van de Europese Commissie inzake de maritieme veiligheidsstrategie. De leden van de VVD-fractie hebben hierbij nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de fractie van D66 hebben met belangstelling kennis genomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Buitenlandse Zaken van 12 mei 2014. Zij hebben een aantal opmerkingen en vragen.

Oekraïne

De leden van de VVD-fractie delen de bezorgdheid van het kabinet over de escalerende situatie in Oost-Oekraïne. Omdat de sleutel tot de-escalatie bij Rusland ligt, dient de EU zich als het aan deze leden ligt in te spannen voor een politieke oplossing met Rusland die voort moet borduren op de op 17 april ingezette dialoog. Het verbreken van alle contacten met Moskou achten de leden van de VVD-fractie zeer onverstandig, hoewel zij het zich kunnen voorstellen dat de betrekkingen op een aantal niveaus zijn bevroren. Deelt u deze opvatting? En welke communicatielijnen staan nog wel open? De dodelijke schermutselingen tussen separatisten en ordetroepen, in combinatie met de intimiderende aanwezigheid van de Russische krijgsmacht aan de Russisch-Oekraïense grens, maken vreedzame de-escalatie moeilijk. Kunt u aangeven, voor zover bij u bekend, of en in hoeverre Rusland direct of indirect verantwoordelijk is voor de bewapening van deze separatisten?

Daarnaast spreken de leden van de VVD-fractie de hoop uit dat de presidentsverkiezingen van 25 mei onder stabiele omstandigheden kunnen plaatsvinden. Deze verkiezingen moeten het Oekraïense volk de mogelijkheid geven richting te geven aan hun eigen toekomst. Verwacht u dat deze verkiezingen kunnen plaatsvinden, of is het doorgaan hiervan onzeker? En op welke manier kan de EU helpen bij het laten doorgaan van de verkiezingen, los van het sturen van waarnemers? Vindt hierover overleg plaats tussen de EU en Rusland?

Verschillende Nederlandse journalisten zijn op dit moment werkzaam in (Oost-)Oekraïne. Kunt u aangeven in welke mate deze journalisten hun werk veilig kunnen blijven doen? Waar staat hun veiligheid op dit moment het meest onder druk? Bent u daarnaast van mening dat het reisadvies voor alle Nederlanders (gedeeltelijk) moet worden herzien?

Tot slot hebben de leden van de VVD-fractie nog een aantal andere vragen over de inzet in Oekraïne: kunt u aangeven in hoeverre het Oekraïense leger op dit moment voldoende capaciteit beschikt om de rust in Oost-Oekraïne te handhaven? Hoe verloopt de samenwerking in NAVO-verband tot nu toe, in het bijzonder met het oog op de Nederlandse inzet? In welke mate kunnen OVSE-waarnemers hun werk in de nabije toekomst gewoon blijven doen? En beschikt de OVSE over voldoende capaciteit om de werkzaamheden te kunnen voortzetten?

De leden van de fractie van de PvdA maken zich grote zorgen om de situatie in Oekraïne. De leden zijn bezorgd over de uitbreiding van de onlusten naar Odessa, en betreuren de doden die hierbij zijn gevallen. In het Oosten van Oekraïne lijkt de situatie verder te verslechteren. De leden van de fractie van de PvdA zijn met het kabinet van mening dat de

toename van geweld, gijzelingen en de toenemende druk op de persvrijheid haaks staan op de intenties van het Genève-akkoord dat op 17 april jl. werd gesloten. Deze leden betreuren dat het akkoord niet heeft geleid tot stappen richting de-escalatie van de situatie in Oekraïne. Rusland heeft zich vooralsnog niet gehouden aan de afspraken die zijn gemaakt: Russische troepen bevinden zich nog altijd aan de Russisch-Oekraïense grens.

De Duitse Minister van Buitenlandse Zaken Steinmeier stelde dat het organiseren van een tweede Genève-conferentie over de situatie in Oekraïne noodzakelijk is. Tijdens deze conferentie zouden volgens hem concrete afspraken gemaakt moeten worden om tot een politieke oplossing van het conflict te komen. Nederland gaf aan deze inzet te steunen. De leden van de PvdA-fractie vragen zich af welke Europese lidstaten zich ook achter het initiatief van Steinmeier hebben geschaard. Welke concrete afspraken heeft Nederland voor ogen? Zal Nederland het voorstel doen ook concrete consequenties te verbinden aan het (opnieuw) niet nakomen van de afspraken door één van de betrokken partijen? Zo nee, waarom niet? Is bekend of Rusland bereid is deel te nemen aan een tweede conferentie?

Sancties

De leden van de fractie van de PvdA zijn van mening dat het uitbreiden van sancties van personen naar bedrijven tot de mogelijkheden moet behoren. Voorkomen moet worden dat persoonlijke tegoeden via BV's kunnen worden weggesluisd. De leden van de PvdA-fractie vinden het dan ook een goede zaak dat de Raad tijdens zijn bijeenkomst op 14 april jl. heeft besloten dat los van additionele namen ook bedrijven die eigendom zijn of onder controle staan van personen die nu al op de lijst staan, opgenomen kunnen worden. Waarom heeft de EU tot op heden nog geen gevolg gegeven aan dit uitgangspunt? Waarom heeft de EU, anders dan de VS, nog geen handelsbeperkingen opgelegd aan een aantal bedrijven? In hoeverre wordt, net als in de VS, ook een exportverbod van high tech materieel ten behoeve van de Russische militaire industrie overwogen? Deelt het kabinet de mening dat het wenselijk zou zijn wanneer de EU en de VS gezamenlijk optrekken in dit verband?

Net als het kabinet onderschrijven de leden van de PvdA-fractie het belang van graduele inzet van het sanctie-instrument door de EU. De sancties moeten de druk op Rusland opvoeren om tot een politieke oplossing voor het conflict met Oekraïne te komen. Deze leden zijn echter ook van mening dat het uitblijven van de-escalerende maatregelen meer en eventueel zwaardere sancties tot gevolg moeten hebben. De leden van de fractie van de PvdA vragen zich af hoe ver de Commissie is met de voorbereiding van economische sancties. Is het kabinet van mening dat de inventarisatie van de Commissie naar verschillende mogelijkheden op goede wijze wordt uitgevoerd? Heeft het kabinet er vertrouwen in dat de verschillende opties zodanig uitgewerkt en met de lidstaten besproken zijn dat ze, wanneer opportuun, ingezet kunnen worden?

Energie

De leden van de fractie van de PvdA vinden het teleurstellend dat Rusland, Oekraïne en de EU er niet in geslaagd zijn te komen tot een langdurige overeenkomst over de levering van gas tijdens het overleg dat plaatsvond in Warschau op 2 mei jl. De leden vinden het positief dat de partijen zijn overeengekomen binnen een maand nog twee gespreksrondes te organiseren. Hoe beoordeelt het kabinet de inzet van Oekraïne en Rusland aangaande de levering van gas en de gasprijs tijdens de

bijeenkomst? Deze leden zijn van mening dat er in Europees verband op korte termijn meer geïnvesteerd moet worden in een gezamenlijk energiebeleid. De leden van de fractie van de PvdA hebben hier al diverse voorstellen voor gedaan (o.a. motie-Servaes/Van Tongeren). Voor deze voorstellen lijkt steeds meer draagvlak te ontstaan in Europa. Deelt het kabinet de mening van eurocommissaris Oettinger dat de Europese lidstaten, Oekraïne, Georgië en de landen van de Westelijke Balkan dezelfde prijs zouden moeten betalen voor Russisch gas? Steunt het kabinet de voorstellen van de Poolse Minister President Tusk voor een Europese Energie Unie en gezamenlijke aankoop van Russisch gas? Zo ja, op welke wijze zal het kabinet deze ondersteunen? Zo nee, waarom niet?

OVSE

De leden van de PvdA-fractie zijn opgelucht dat de OVSE-waarnemers die in Slovyansk gegijzeld werden, zijn vrijgelaten. Deze leden danken de verschillende partijen die zich hebben ingezet voor de vrijlating van de waarnemers. De OVSE is een belangrijke rol toebedeeld in het Genève-akkoord. De leden van de PvdA-fractie verwelkomen dan ook de extra financiële bijdrage die het kabinet heeft toegezegd om de werkzaamheden van de OVSE monitoringsmissie te ondersteunen. De Duitse Minister van Buitenlandse Zaken Steinmeier stelde dat de rol van de OVSE in Oekraïne nog moet worden vergroot en dat hiertoe in een nieuwe onderhandelingsronde in Genève afspraken moeten worden gemaakt. Hij heeft mogelijk een sterkere bemiddelingsrol voor de OVSE voor ogen; in de gehele Oekraïne, op lokaal niveau. De leden van de fractie van de PvdA vragen welke voorstellen Minister Steinmeier heeft gedaan ter vergroting van de rol van de OVSE in Oekraïne. Hoe beoordeelt het kabinet deze voorstellen?

NAVO

Het kabinet geeft aan dat op basis van een voorstel van SACEUR momenteel door het Militair Comité van de NAVO wordt gewerkt aan een pakket van mogelijke maatregelen om bondgenoten die zich bedreigd voelen als gevolg van de huidige crisis in Oekraïne, extra «reassurance» te bieden. De leden van de fractie van de PvdA delen de mening van het kabinet dat het belangrijk is dat bezorgde bondgenoten zich er van verzekerd voelen dat het Bondgenootschap hun zorgen serieus neemt. De leden van de PvdA-fractie vragen zich af welke mogelijke maatregelen het kabinet voorziet. Licht een verzoek van de NAVO tot een bijdrage van Nederland in de lijn der verwachting? Welke mogelijke bijdrage zou Nederland kunnen leveren?

De leden van de SP-fractie maken zich grote zorgen over het uitblijven van vooruitgang in de implementatie van het op 17 april te Genève gesloten akkoord tussen Oekraïne, Rusland, de EU en de Verenigde Staten. In de geannoteerde agenda is er terecht kritiek op het gebrek aan bereidheid van de kant van de pro-Russische activisten in het oosten van Oekraïne om zich te houden aan bepalingen uit het akkoord. Deze leden vernemen graag of de gesprekken van leden van de OVSE-missie in Oekraïne met de activisten in het Oosten voortgang boeken en of er een veranderde houding bij hen zichtbaar wordt. Kunt u daarnaast verduidelijken hoe het mogelijk is dat er kennelijk onenigheid bestaat over de groepen waarop het akkoord van 17 april betrekking heeft? Rusland wijst immers nadrukkelijk in de richting van de Rechtse Sector als te ontwapenen partij. Wat is hierover besproken tijdens de onderhandelingen in Genève die leidden tot het genoemde akkoord? Kunt u verder bevestigen dat in Oekraïne informele militaire dan wel militeer eenheden worden opgericht die de strijd met opstandelingen in het oosten (moeten) aangaan? Is de

extreemrechtse partij Rechtse Sector hierbij betrokken en welke banden zijn er tussen deze informele gewapende groepen en de centrale autoriteiten in Kiev?

De leden van de SP-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat vanwege het niet-naleven van het akkoord en het gebrek aan Russische de-escalatie alsnog verdere sanctiemaatregelen tegen Rusland zijn ingesteld. Andersom beschuldigen de Russische autoriteiten Oekraïne er juist van zich niet aan het akkoord te houden, onder andere vanwege de militaire acties in het oosten van het land tegen de bezetters van overheidsgebouwen. De leden van de SP-fractie vinden het heel belangrijk dat er duidelijkheid en overeenstemming bestaat over de precieze taken die het akkoord van Genève oplegt aan de verschillende partijen. Kunt u aangeven wat Oekraïne, Rusland, de EU en de Verenigde Staten volgens u zouden moeten doen om zich aan het akkoord te houden? Bent u van mening dat alleen Rusland zich niet aan het akkoord houdt? Hoe beoordeelt u het militaire optreden van de centrale autoriteiten tegen de achtergrond van de bepaling in het te Genève gesloten akkoord dat alle partijen moeten afzien van het gebruik van geweld? En hoe wordt tot dusverre de effectiviteit van dit militaire optreden door de Oekraïense autoriteiten beoordeeld? Wordt de verdeeldheid in het land er niet juist door vergroot?

Over de financiële steun staat er in de brief dat het IMF recent heeft ingestemd met een steunprogramma voor Oekraïne ter waarde van 17 miljard dollar voor een duur van twee jaar. Ondertussen is echter alweer twijfel hierover ontstaan, aangezien de onrust in het Oosten mogelijk tot een herziening van het financieel pakket zal leiden. De leden van de SP-fractie vragen welke gevolgen een dergelijke aanpassing mogelijk heeft. Kan daarnaast toegelicht worden hoe in de huidige IMF-deal de sociale consequenties van de door Oekraïne uit te voeren hervormingen in ogenschouw worden genomen? Hoe wordt concreet voorkomen dat de rekening vooral bij de arme bevolking komt te liggen? En welk draagvlak is er onder de bevolking van Oekraïne, met name in het Oosten, voor de maatregelen die opgenomen zijn in het IMF-akkoord? In het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 14 april 2014 lezen de leden van de SP-fractie verder dat er is besloten tot macro-financiële assistentie voor Oekraïne voor in totaal 1,6 miljard euro. Kan concreet worden toegelicht of, en zo ja hoe, het aanpakken van corruptie voorwaardelijk wordt gemaakt aan deze EU-steun? Zijn er recente resultaten te noemen in de strijd tegen corruptie in Oekraïne?

De leden van de CDA-fractie maken zich grote zorgen over de steeds verdergaande escalatie van de situatie in Oekraïne. De regering heeft de controle over grote delen van het Oosten verloren. Het land verkeert op de rand van een burgeroorlog. Primair verantwoordelijk daarvoor is wat deze leden betreft de Russische Federatie. Rusland schendt het internationaal recht. Hoe beoordeelt het kabinet de beschuldigingen van de VS dat Russische militairen en speciale eenheden actief zijn in Oekraïne? Welke conclusies is het kabinet bereid hieruit te trekken? Welke steun geven de VS, met bijvoorbeeld de CIA en FBI, en andere Westerse landen aan de opbouw van de veiligheidssector in Oekraïne?

De Russische president Putin lijkt een salami-tactiek te hanteren waarbij voldongen feiten op de grond gecreëerd worden. De leden van de CDA-fractie vinden het zorgelijk dat de EU niet verder komt dan uitbreiding van de sanctielijst tegen personen. De VS is nu al bereid tot verdergaande sancties. De EU lijkt op de rem te trappen. En Nederland behoort binnen de EU tot de landen die het meest op de rem trappen.

Wanneer is wat de regering betreft invoering van een wapenembargo tegen Rusland aan de orde?

Tegelijkertijd maken de leden van de CDA-fractie zich zorgen over de neo-nazi's en ultranationalisten in Oekraïne. Bent u bereid druk uit te oefenen op de ontwapening van extreem-rechtse milities? Ontwapening van deze milities maakt immers ook onderdeel uit van het Genève-akkoord.

Er staat niets in de geannoteerde agenda over financiële steun van de EU aan Oekraïne. Kunt u aangeven waarom en op welk moment nieuwe besluiten voorzien zijn? Waarom heeft u zo openlijk gepleit voor een politiemissie van de EU in Oekraïne, terwijl het EDEO-team nog bezig is opties te onderzoeken voor mogelijke EU-steun aan Oekraïne bij de ontwikkeling van de rechtsstaat en hervorming van de veiligheidssector? U heeft bovendien herhaaldelijk publiekelijk gesteld dat president Putin alleen maar tactische zetten doet en geen strategie zou hebben. Kunt u dit uitleggen? De leden van de CDA-fractie zien het heel anders. De situatie lijkt eerder andersom. Putin lijkt juist wel een strategie te hebben om delen van Oekraïne in te lijven, terwijl de EU verdeeld is en vooralsnog nauwelijks in staat is een vuist te maken.

De leden van de fractie van D66 maken zich grote zorgen over de situatie in Oekraïne en de rol van Rusland. Welk oordeel geeft het kabinet over het Russische optreden in het licht van de afspraken in Genève? Welke concrete consequenties ziet het kabinet voor zich richting Rusland? Kunt u aangeven of er inderdaad andere cijfers zijn omtrent het referendum op de Krim? Kunnen de verkiezingen 25 mei doorgaan? Welke faciliterende rol speelt de Europese Unie daarin? De leden van de fractie van D66 wachten het voorbereidend onderzoek van het Internationaal Strafhof met belangstelling af.

Nabuurschapsbeleid

De leden van de PvdA-fractie zijn groot voorstander van een sterk Europees nabuurschapsbeleid. Zij zijn er van overtuigd dat goede betrekkingen tussen de EU en haar afzonderlijke buurlanden kunnen bijdragen aan een veilige en welvarende Europese regio. De leden van de PvdA-fractie erkennen dat hervormingsprocessen in het kader van het EU nabuurschapsbeleid worden beïnvloedt door externe ontwikkelingen zoals de crises in Syrië en Oekraïne, en zijn van mening dat het belang van het Nabuurschapsbeleid hierdoor nog toegenomen is.

De leden van de PvdA-fractie delen de mening van het kabinet dat het gebrekkige succes van het nabuurschapsbeleid aantoont dat aanpassing van het beleid noodzakelijk is. De EU geeft hiertoe zelf een aantal aanknopingspunten: doorlopende betrokkenheid, meer maatwerk en differentiatie, betere communicatie naar partners en derde partijen, nadrukkelijk betrekken van maatschappelijke organisaties. De leden van de fractie van de PvdA vragen zich af welke concrete invulling ten aanzien van deze punten het kabinet voor ogen heeft en welke voorstellen zij hiertoe zal doen in Europees verband? Kan het kabinet voorbeelden geven van gebrek aan differentiatie en een daarmee samenhangende beperking van specifieke beïnvloedingsmogelijkheden?

Ten aanzien van de kabinetsappreciatie van het nabuurschapspakket 2014 (brief d.d. 6 mei 2014) merken de leden van de CDA-fractie het volgende op. De middelen voor het nabuurschapsbeleid zijn met 7% gestegen ten opzichte van het MFK 2007–2013. Het kabinet geeft aan dat deze grotere stijging «de inzet van het kabinet weerspiegelt tijdens de onderhande-

lingen over het MFK». Waarom heeft het kabinet zich ingezet voor deze stijging? Hoe verhoudt zich dat tot het slechte beeld dat de EU in haar voortgangsrapport schetst, alsmede het principe «more for more, less for less»? Waarom gaat de EU meer geld uittrekken voor het nabuurschapsbeleid, als het in veel landen slechter gaat met het bestuur, de democratie en de mensenrechten? De leden van de CDA-fractie kunnen zich niet aan de indruk onttrekken dat het principe «more for more, less for less» in de praktijk een wassen neus is. Sterker nog, het feit dat het slechter gaat in veel landen, onder meer als gevolg van revoluties, wordt juist aangegrepen om meer geld te geven. Dat is wat deze leden betreft een verkeerde benadering.

Vooraf in de zuidelijke nabuurschapslanden is de opmars van islamitisch fundamentalisme zeer zorgelijk. In het mede door de NAVO van Khadafi bevrijde Libië wordt de sharia ingevoerd. De positie van vrouwen, LHBT's en religieuze minderheden staat zwaar onder druk. De leden van de CDA-fractie vragen zich af waarom de zeer zorgwekkende positie van christenen niet expliciet benoemd wordt. De CDA-fractie was tegen de steun aan het regime van Morsi in Egypte, terwijl de mensenrechtensituatie verslechterde. Toch heeft de EU de Moslimbroederschap gesteund en pas na de afzetting van Morsi een deel van de steun aan Egypte opgeschort. De leden van de CDA-fractie vragen zich af welke lessen het kabinet bereid is te trekken. Is er na het harde rapport van de Europese Rekenkamer nog onderzoek gedaan naar de besteding van de hulp gelden aan Egypte? Moet de EU steun blijven geven aan landen waar moslimfundamentalisten de macht grijpen? Wat de leden van de CDA-fractie betreft luidt het antwoord: nee. Godsdienstvrijheid en bescherming van religieuze minderheden zal als een hardere voorwaarde gesteld moeten door de EU richting nabuurschapslanden.

Wat betreft het aanbieden van het Associatieakkoord door de EU aan Oekraïne vragen de leden van de CDA-fractie zich af of het kabinet dit achteraf gezien wel een verstandige zet vindt. Nu kan het kabinet wel zeggen dat het nabuurschapsbeleid moet overbruggen, geen scheidslijnen moet creëren. Maar het kabinet stelt zelf dat een aantal Oostelijke buurlanden zich «de facto voor een keuze tussen «Oost» en «West» zag gesteld». Oekraïne is daarvan het meest schrijnende voorbeeld. Het CDA was tegen het aanbieden van AA/DCFTA-akkoord. Oekraïne voldeed niet aan de voorwaarden. Het werkte bovendien als splijtzwam in een gepolariseerd land en als een rode lap op de Russische stier. Klopt het bovendien dat het akkoord voorzag in een veiligheidsparagraaf? Zo ja, wat behelste deze? Was dit voor Rusland een steen des aanstoets?

De leden van de CDA-fractie vragen hoe het kabinet de beoogde strafbaarstelling van homoseksualiteit door de Palestijnse Autoriteit (PA) beoordeelt. Waarom spreekt het kabinet hier geen oordeel over uit? Welke consequenties wil het kabinet verbinden aan de invoering van dergelijke wetgeving? Op welke wijze zal het kabinet dit aan de orde stellen in zijn contacten met de PA.

Tenslotte vragen de leden van de CDA-fractie of het kabinet bereid is een lijst aan de Kamer te doen toekomen van de nabuurschapslanden met een overzicht van de hulpbedragen die ze ontvangen.

Zuiderburen

Syrië

De leden van de VVD-fractie maken zich nog altijd grote zorgen over de toestand in Syrië. Recent hebben deze leden kennisgenomen van het bericht dat het Syrische regime het resterende chemische wapenarsenaal – dat volgens de afspraak al vernietigd had moeten zijn – gebruikt als onderhandelingskapitaal en nog steeds chemische wapens, vermoedelijk chlorine, inzet tegen de eigen bevolking. Kunt u deze berichten bevestigen? Welke stappen worden nu in internationaal verband gezet om deze berichten te verifiëren? Hoe beoordeelt u de voortgang van de ontwapening onder toezicht van de OPCW?

De leden van de fractie van de PvdA zijn zeer bezorgd over de situatie in Syrië. Deze blijft onverminderd ernstig. De bombardementen door het regime met vatenbommen in bewoonde gebieden en uithongering als oorlogstactiek zijn ernstige oorlogsmisdrijven. Een bespreking van de humanitaire noodsituatie in het land staat echter niet op de agenda van de Raad Buitenlandse Zaken. De leden van de fractie van de PvdA betreuren het gebrek aan vooruitgang op het gebied van toegang tot humanitaire hulp. Het achterblijven van financiering voor programma's van de VN in Syrië is zeer pijnlijk. Hoe groot is het bedrag aan *pledges* dat nog niet door de EU-lidstaten is uitbetaald? Zijn alle door Nederland toegezegde fondsen aan de VN overgemaakt? De leden van de PvdA-fractie delen de zorgen van het kabinet over de vermeende inzet van chloorgas in de strijd in Syrië. De leden steunen de inzet van de Directeur-Generaal van de OPCW om een fact-finding missie van OPCW-inspecteurs naar Syrië te sturen om deze kwestie te onderzoeken. Steunt het kabinet deze inzet? Zo ja, op welke wijze? Verwacht u dat een dergelijke missie voldoende betrouwbare feiten boven tafel zal kunnen krijgen?

De leden van de SP-fractie vinden dat de ontwikkelingen in Syrië onverminderd van zeer grote zorg blijven, met name vanwege het voortdurende geweld en het gebrek aan perspectief op een serieuze politieke dialoog tussen de strijdende partijen. De inmiddels vergevoerde chemische ontwapening van het Syrische regime is daarentegen één van de weinige lichtpuntjes. In de geannoteerde agenda staat dat verwacht wordt dat alle gedeclareerde chemische wapens en grondstoffen op korte termijn Syrië uit zullen zijn. Maar intussen wordt erover gesproken dat, zelfs al zou dit het geval zijn, Syrië nog steeds over chemische wapens of grondstoffen zou beschikken. Welk beeld heeft de Minister hiervan en wat is het beeld dat de Nederlandse veiligheidsdiensten hiervan hebben? Is er bewijs dat het Syrische regime nog steeds over chemische wapens of capaciteiten daartoe beschikt als straks 100 procent van het gedeclareerde materiaal het land uit is? Wat betekent het verder voor de VN/OPCW-missie als al het gedeclareerde materiaal het land uit is? En kan, tenslotte, aangegeven worden welk beeld de Minister en de veiligheidsdiensten hebben van mogelijke chemische wapens of capaciteiten om deze te vervaardigen die opstandelingengroepen in Syrië hebben? Wordt er rekening mee gehouden dat Syrische rebellen over deze wapens (kunnen) beschikken?

De leden van de CDA-fractie roepen de Minister opnieuw op om te pleiten voor onafhankelijk onderzoek naar de mogelijke rol van Turkije bij de oorlog in Syrië. Het is bijzonder merkwaardig dat de Minister ondanks langdurige, aanhoudende berichtgeving en zeer ernstige beschuldigingen beweert niet over «indicaties» te beschikken. Wat de leden van de CDA-fractie betreft is dat niet alleen struisvogelpolitiek. Het roept ook een

zorgelijk beeld op over de inlichtingenpositie van Nederland ten aanzien van de oorlog in Syrië.

Egypte

De leden van de VVD-fractie wijzen er op dat ook in Egypte presidentsverkiezingen aanstaande zijn. Deze zullen waarschijnlijk generaal Sisi aanwijzen als winnaar. In aanloop naar de verkiezingen zijn er tot twee keer toe honderden leden van het moslimbroederschap ter dood veroordeeld. Kunt u aangeven hoe het staat met deze terdoodveroordelingen? Hoeveel juridische mogelijkheden zijn er nog om de veroordelingen ongedaan te maken en op welke wijze dragen Nederland en de EU bij aan het voorkomen van de uitvoering van deze vonnissen?

De leden van de SP-fractie zijn ook zeer bezorgd over de ontwikkelingen in Egypte, met name vanwege de in omvang ongekeerde en voortdurende vervolging van aanhangers van de Moslimbroederschap en, recent, het verbieden van de 6 april beweging. Kunt u aangeven wat voor gevolgen deze repressie van oppositiegroepen heeft voor de relaties tussen Nederland en de EU enerzijds en Egypte anderzijds?

Midden-Oosten Vredesproces

De leden van de fractie van de PvdA betreuren de uitkomst van het Kerry-proces aangaande het conflict tussen Israël en de Palestijnse gebieden. De door Secretary of State Kerry gestelde deadline van 29 april is niet gehaald en de vredesbesprekingen zijn zonder concreet resultaat gebleven. Het kabinet stelt dat het vastlopen van het proces te wijten is aan «ondermijnende stappen van beide partijen». Aan welke ondermijnende stappen denkt het kabinet daarbij precies? Is het kabinet nog altijd van mening dat verzoening aan Palestijnse kant «een essentiële voorwaarde om uiteindelijk een duurzame vredesregeling te laten slagen» is en dus (juist) niet als een ondermijning van het vredesproces beschouwd kan worden? De leden van de PvdA-fractie achten het van belang dat in EU-verband over de staat van het Kerry-proces gesproken wordt. Welke consequenties zou de EU volgens het kabinet uit het vastlopen van de besprekingen moeten trekken? Zijn er concrete voorstellen van de Commissie of van lidstaten in omloop?

De inzet van het kabinet is steeds geweest om de goede relaties met Israël en de Palestijnse gebieden in te zetten om te trachten een bijdrage te leveren aan de vredesbesprekingen. De leden van de PvdA-fractie vragen op welke wijze Nederland gebruik heeft gemaakt van de goede relaties om te voorkomen dat de besprekingen zouden vastlopen. Welke persoonlijke contacten hebben bijvoorbeeld de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister-President met hun Israëlische en Palestijnse counterparts in de laatste periode gehad? Welke consequenties zal een en ander hebben voor de eind vorig jaar gelanceerde samenwerkingsfora tussen Nederland en Israël en tussen Nederland en de Palestijnse gebieden?

Met betrekking tot het Midden-Oosten Vredesproces zijn de leden van de SP-fractie zeer teleurgesteld dat de gestelde deadline van eind april is gepasseerd en het vredesproces zonder resultaat ten einde lijkt gekomen. In de brief stelt het kabinet de ondermijnende stappen van beide partijen te betreuren. De leden van de SP-fractie vragen de Minister om een overzicht te geven van de ondermijnende stappen die door beide partijen zijn gezet en daarbij aan te geven hoe deze zich in omvang en zwaarte tot elkaar verhouden. Kunt u in deze context ook aangeven hoe u het beoordeelt dat het Israëlische kabinet tijdens de negen maanden durende gesprekken over een vredesakkoord plannen voor de bouw van bijna 14

duizend huizen voor kolonisten heeft goedgekeurd en tegelijk meer dan vijfhonderd Palestijnse gebouwen zijn vernield?

De leden van de fractie van D66 betreuren het mislukken van de onderhandelingen tussen Israël en de Palestijnen. Kunt u aangeven waar het volgens het kabinet mislukt is? Is dit falen van beide zijden, of kunnen we stellen dat de verantwoordelijkheid onder de streep meer bij één van de twee partijen lag? Wat verwacht u van de herevaluatie die de Verenigde Staten zullen uitvoeren over de relatie tussen de VS en Israël?

Nederlandse medewerking aan onderzoek EULEX Special Investigative Task Force Kosovo

De leden van de VVD-fractie staan, net als het kabinet, open voor ondersteuning van het onderzoek in kwestie. Deze leden zijn het met het kabinet eens dat een bijdrage niet zonder voorwaarden kan geschieden. Niet alleen een deugdelijke juridische basis, maar ook een fatsoenlijke regeling rondom de kosten van de bijdrage is als het aan deze leden ligt gewenst. De leden van de VVD-fractie vernemen te zijner tijd graag van het kabinet of de Nederlandse bijdrage doorgaat en hoe deze eruit komt te zien.

Mededeling van de Europese Commissie inzake de maritieme veiligheidsstrategie

De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat de EU gebaat is bij open en veilige zeeën. Open en veilige zeeën zijn nodig om de Nederlandse economische, veiligheids- en migratiebelangen te kunnen dienen. Samenwerking op dit vlak is wat deze leden betreft bij uitstek een goed voorbeeld van een zinvolle vorm van samenwerking op Europees niveau. De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd naar de uiteindelijke uitwerking van de Maritieme Veiligheidsstrategie en hopen dat deze alomvattend en samenhangend is, met ruime aandacht voor een van de grootste uitdagingen in dit domein: kustwachtsamenwerking. Net als het kabinet zijn deze leden bovendien voorstander van verdere samenwerking tussen de EU en NAVO, de versterking van maritieme grensbewaking en bestrijding van grensoverschrijdende georganiseerde (migratie)criminaliteit. Het kabinet geeft aan niet positief te staan tegenover de oprichting van een permanente structuur voor maritieme gereedstelling in EU-kader, omdat dit reeds in NAVO-verband gestalte krijgt. Kunt u aangeven of andere lidstaten hier wel positief tegenover staan? Acht u het mogelijk dat de oprichting van een dergelijke structuur een realistisch scenario is?

Arctisch beleid

De leden van de SP-fractie hebben begrepen dat het Arctisch beleid van de Europese Unie (mogelijk) ook op de agenda van de Raad Buitenlandse Zaken staat. Deze leden vragen hoe het kabinet zich in EU-verband inzet om gehoor te geven aan de zorgen die in de Tweede Kamer leven aangaande de bescherming van het Noordpoolgebied. Welke maatregelen stelt Nederland op dit punt voor, specifiek betreffende milieunormen voor Arctische scheepvaart?

De leden van de fractie van GroenLinks maken zich ernstig zorgen over het kwetsbare Noordpoolgebied en willen dat Nederland zich actief inzet om de Noordpool beter te beschermen en niet economisch gewin boven bescherming van kwetsbare gebieden te stellen. Het Arctisch beleid van de Europese Unie staat op de agenda voor de Raad van Ministers op 12 mei 2014. De leden van GroenLinks roepen het kabinet op om zijn verantwoordelijkheid te nemen ten behoeve van de Nederlandse inzet

voor bescherming van het Noordpoolgebied en gehoor te geven aan de wens van de Kamer voor een verbod op transport van zware olie door het Noordpoolgebied. Een dergelijk verbod bestaat al voor Antarctica via de International Convention for the Prevention of Pollution from Ships (MARPOL verdrag) en op dit moment werkt de International Maritieme Organization (IMO) aan het ontwikkelen van een Polar Code voor de Arctic. De leden van de fractie van GroenLinks vragen of u zich in EU-verband gaat inzetten voor een dergelijk verbod. Deze leden vragen zich af hoe u deze verdragen ziet in het licht van de brief van de Minister van Economische Zaken van 1 mei jl. waarin hij stelt dat een verbod in strijd zou zijn met het zeerecht. Zij krijgen hierop graag een reactie van de Minister van Buitenlandse Zaken. Bescherming van kwetsbaar Noordpoolgebied zou tenslotte ook in lijn van het Beleidskader Poolgebieden 2011–2015 van de Nederlandse regering zelf zijn. Hierin wordt gepleit voor een actieve rol van Nederland voor milieunormen voor Arctische scheepvaart, inzet voor totstandbrenging beschermde zeegebieden, een leidende rol van de EU via de Arctische Raad en prioritering van bescherming van natuur en milieu. De leden van de fractie van GroenLinks krijgen hierop graag een reactie van de Minister.

Zuid-Soedan en Venezuela

De leden van de D66-fractie willen toevoegen dat zij zich grote zorgen maken over de situatie in Zuid-Soedan. Wat zal de Europese Unie hierover bespreken? Zijn sancties in zicht? Ook de situatie in Venezuela verdient aandacht van de Raad. Klopt het dat regeringsmilitairen met scherp hebben geschoten op demonstranten? Welke concrete maatregelen wil Nederland nemen tegen het land?